

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizde yaşayan vatansız kişiler ve kimliksiz kişilerle ilgili başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere yaşanan hak ihlallerinin tespiti, varsa ilgili Bakanlık, kurum ve kuruluşların ihmallerinin tespiti, kimliksizliğin ve buna bağlı yaşanan hak kayıpları ve ihlallerin engellenmesi için politikaların oluşturulması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim.

Ahmet Dönör Yargıcı
Edirne Mv.

Burhanettin ÖZÜT
Adana Mv.

Turan Taşkın ÖZER
İstanbul Milletvekili

Orhan SARIBAL
Bursa Mv.

İsmail Atakan ÜNVER
Karaman Mv.
İ.Ş.Ü.

Ali KAMUĞA
İSFAK Mv.

M. BAKAN
Murat BAKAN
İzmir Mv.

Sergin Feride
Diy Mv.

SEMRA DİNÇER
ANKARA Mv.
S. D.

Seyit Torun
Ordu Mv.
S. T.

Serhan SARİ
Balıkesir Mv.

Veodig GONATON
KARAKÖY
V. G.

Özgür Taylan
Gaziantep Mv.
Ö. T.

Sergin DİNÇER
MİT MİT
S. D.

Gerekçe;

Vatansızlık, hiçbir devletle vatandaşlık bağı olmayan kişileri tanımlamak için kullanılmaktadır.

Vatansız kişinin uluslararası hukuki tanımı “Vatansız kişi, hiçbir Devlet tarafından hukukunun işleyişi çerçevesinde vatandaş olarak sayılmayan kişidir” şeklindedir. Bazı kişiler vatansız dünyaya gelir; bazıları ise daha sonra vatansız duruma düşer. Bu zorunlu göç, ayrımcılık, savaş, ebeveynlerden çocuklara geçmesi ya da vatandaşlık kanunlarındaki boşluklar da dâhil olmak üzere pek çok nedenle olabilir.

Hangi sebeple olursa olsun, vatansız kişiler barınma, eğitim, sağlık, istihdam gibi en temel insan haklarından mahrum kalmakta, ayrımcılıktan her türlü şiddette kadar maruz kalacakları adli durumlarda hak talep edememektedir. Çünkü yasalar karşısında yok sayılmaktadırlar.

Her ne kadar İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı’nın internet sitesinde “vatansız kişi kimlik belgesi” verilmesi için formlar bulunsa da, ülkemizin gerçekleri düşünüldüğünde bu siteye erişimi, erişimi olsa dahi işlemleri gerçekleştirecek kabiliyeti (dil, yaş, engellilik, yoksulluk vs.) olmayan kişilerin ilgili kurumlara nasıl ulaşacakları bir bilinmezlik durumudur.

Vatansızlık durumu şüphesizdir ki her bir kişi için pek çok zorluğu ve hak ihlalini beraberinde getirmektedir. Ancak her olumsuz koşulda olduğu gibi vatansızlık kadınları ve çocukları daha da dezavantajlı konuma itmektedir.

5 yaşındaki Edanur Gezer’in su dolu çukura düşerek hayatını kaybetmesi bu durumun son örneğidir.

Edanur Gezer’in hayatını kaybettiği olay, aslında ailesiyle birlikte yaşadığı ihlaller ve istismarlar zincirinin son noktasıdır. Annesi Nurcan Gezer’in nesiller arası göçmenlik meselesi nedeniyle 27 yıldır Türkiye’de kimliksiz yaşaması, bu nedenle çocuğuna kimlik çıkartamaması pek çok haktan mahrum kalmalarına neden olmuş, devlet nezdinde aslında “hiç var olmamışlardır”. Kızının hayatını kaybetmesinden bir süre önce GBT kontrolü sırasında kimliksiz olduğu anlaşılmca İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığına bağlı Geri Gönderme Merkezine gönderilen Nurcan Gezer, defalarca vatandaşlık için başvurduğunu ancak başvurularının reddedildiğini, son olarak Geri Gönderme Merkezine gönderildiğinde çocuğunu yanına almak için başvurduğunu ancak bunun için de izin çıkmadığını söylemiştir.

Edanur Gezer’in hayatını kaybetmesinin ardından, Nurcan Gezer’e vatandaşlık verilmesi her ne kadar olumlu bir durum olarak görülse de, durum kamuoyuna yansımaydı ilgili Bakanlıktan böyle bir “hamle” gelmeyeceği açıktır. Kısaca, vatansız kişilerin kimlik sahibi olmalarının ne trajik bir olay sonucu ne de kamuoyu baskısı olmalıdır. Vatansız kişilerin kimlik sahibi olmaları süreci hem iç hukuk hem de imzalanan uluslararası sözleşmelerin hükümleri gereğince yürütülmelidir. Bu bir devlet görevidir.

Bununla birlikte, Nurcan Gezer’in Geri Gönderme Merkezine gönderilmesinin ardından, kimliksizlik durumu ile ilgili araştırma yapıp yapılmamış olması, 5 yaşındaki kızım istemesine rağmen kendisine verilmemesi, devam eden süreçte ilgili Bakanlığın edinilen

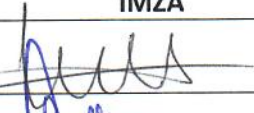
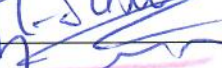
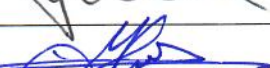
bilgiler ışığında çocuğun barınma, sağlık gibi koşullarını araştırmaması ve bunlarla ilgili koruma prosedürlerini işletmemesi ihmallerin bir başka boyutudur.

Türkiye'nin 1990 yılında onaylayıp 1995 yılında iç hukuk olarak kabul ettiği Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ile 2014 yılında imzaladığı Birleşmiş Milletler Vatansız Kişilerin Statüsüne İlişkin Sözleşme hükümlerini koşulsuz ve eksiksiz uygulanmadır.

Öncelikli olarak, vatansız kişilerin tespitlerinin yapılması şarttır. Ülkemizde vatansız kişilerin sayısına erişilebilecek kamuya açık bir veri tabanı bulunmamaktadır. Vatansız kimliği verilen kişiler ile kimliksiz kişilerin verileri ayrı ayrı ortaya konmalıdır. Vatansız kişiler için uygulanması gereken prosedürler açıkça belirtilmeli, çelişkiler ve pratikte karşılaşılan aksaklıklarla yeniden düzenlenmelidir. Uygulamaların yürütücülüğünden sorumlu Bakanlıklar ve bağlı kurum ve kuruluşlarca iç denetim mekanizmaları çalıştırılmalıdır.

Tüm bunlar göz önüne alındığında ülkemizde yaşayan vatansız kişiler ve kimliksiz kişilerle ilgili başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere yaşanan hak ihlallerinin tespiti, varsa ilgili Bakanlık, kurum ve kuruluşların ihmallerinin tespiti, kimliksizliğin ve buna bağlı yaşanan hak kayıpları ve ihlallerin engellenmesi için politikaların oluşturulması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim.

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
ULAS KAPASLI	Sivas Mv.	
GİZEM ÖZCAN	Muğla Mv.	
Namık TAN	İstanbul Mv.	
Jale Nur SÖLÜ	Eskişehir Mv.	
Ahmet Barın ÇARÇAN	Edirne Mv.	
Utku Gökçören	Eskişehir Mv.	
Mahmut Tanel	Şanlıurfa Mv.	
Ömer Fethi GÖRER	Niğde Mv.	
Mahir PAZAT	İzmir Mv.	
Aliye Coşar	Antalya	
Ahmet KARACI	Ardahan Mv.	
Mustafa ERDEM	Antalya Mv.	
Yunus Emre	İstanbul Mv.	
Hasan ÖZTÜRK	Bursa Mv.	
Harun ÖZBAYRAK	Kocaeli Mv.	
Şeref ARPAÇI	Düzce Mv.	
Tahir Aras	Bolu Mv.	
Cevdet ANAY	Karabük Mv.	

